

A NÉPGAZDASÁGI TANÁCS 67/7/1952 N. T. SZ. HATÁROZATA AZ 1952. ÉVI STATISZTIKAI MUNKATERVRŐL*

A Központi Statisztikai Hivatal az 1951. évi munkatervére vonatkozó 651/1950 N. T. sz. határozatot általában kielégítően végrehajtotta. Uj, eddig meg nem figyelt területet vont be a statisztikai megfigyelés körébe (egyéni gazdaságok országos összeírása, az önköltség és önkétségesökkenítés statisztikája, a legfontosabb anyagok felhasználásának és készleteinek megfigyelése stb.), a már megfigyelt területeken elmélyítette és kiszélesítette a statisztikai megfigyelés és vizsgálat körét. Ezenkívül eredményeket ért el a statisztikai fegyelem megszilárdítása, a bizonylati alátámasztás, a határidők csökkentése, a felesleges bürokratikus adatszolgáltatások korlátozása terén.

A statisztikai munka decentralizálásáról szóló 21/1951 N. T. sz. határozat végrehajtásának eredményeként a legtöbb minisztérium operatív és ellenőrző munkájában egyre inkább támaszkodik a statisztikára. Megszilárdult a minisztériumoknál a statisztikai fegyelem, általában csökkent a felesleges, a vállalatokat és a minisztériumokat egyaránt túlterhelő, bürokratikus statisztikák száma.

A határozatok végrehajtása terén az eredmények mellett *hiányosságok* is mutatkoznak. A Statisztikai Hivatal a statisztikai munka megjavítása érdekében hozott minisztertanácsi és népgazdasági tanácsi határozatok végrehajtását nem ellenőrizte kellőképpen, nem harcolt elég következetesen a statisztikai fegyelem megsértése és a statisztikai bürokrácia ellen. Nem került sor még eddig a statisztikai munka decentralizálására a Földművelésügyi Minisztériumnál, a Népművelési Minisztériumnál és a beruházási statisztika tekintetében. Az Egészségügyi és a Közoktatásügyi Minisztériumban pedig a decentralizálás csak formailag történt meg.

A legiőbb minisztériumban a statisztikusok még nem tekintik át munkaterületüket, egyes miniszterek nem biztosították eléggé az egyes főosztályoknál folyó statisztikai munka (pl. a beruházási statisztika, anyagstatisztika) ellenőrzését, a statisztikai fegyelem biztosítását, a határidők betartását, az adatszolgáltatások pontosságát, nem küszöbölték még ki a szakmai befolyásokat sem. Sokhelyütt nem megfelelő az érdemi, elemző munka. A minisztériumi jelentésekben gyakran szerepelnek minden bírálat nélkül a vállalatok magyarázkodó indokolásai.

* Rövidített közlemény.

A Népgazdasági Tanács a Statisztikai Hivatal és a minisztériumok statisztikai munkájának főbb irányvonalait 1952. évre a következőkben szabja meg:

1. Az 1952. évi statisztikai munkát a következőképpen kell kiterjeszteni, illetőleg elmélyíteni:

a) A Statisztikai Hivatal az 1951. évre vonatkozóan készítsen egységes népgazdasági mérleget, amely magában foglalja a munkaerő-, a társadalmi termékek termelésének és elosztásának, az állóalapok és a lakosság, valamint az állam bevételeinek és kiadásainak mérlegét.

b) Tovább kell fejleszteni a gyáripari önköltség és önköltségcsökkentés mérését, úgy, hogy az összehasonlítható árutermelés köre a gyáripar termelésének legalább 60%-ára terjedjen ki. Ki kell terjeszteni a termelési költségek vizsgálatát a népgazdaság egyéb területeire is. Dolgozzon ki a Statisztikai Hivatal az Építészügyi Minisztériummal egyetértésben megfelelő módszert az építési költségek elemzésére, az építőipari önköltségcsökkentés mérésére.

c) Ki kell dolgozni az állóalapok kihasználására vonatkozó mutatószámok rendszerét és ezen a módon is rá kell mutatni a beruházások terén elérhető megtakarítások lehetőségére.

d) Terjessze ki a Statisztikai Hivatal munkáját a műszaki fejlesztés statisztikai vizsgálatára, így főként az új technika bevezetése, a munkaigényes és nehéz munkák gépesítése, a berendezések kihasználása, kapacitása, változása, új gyártmányok termelésére vonatkozó adatok megfigyelésére.

e) Statisztikát kell bevezetni a termelés minőségének mérésére.

f) Az 1952. évi tervezésnek megfelelően be kell vezetni az egyes fontosabb területeken a normák statisztikai mérését. Így elsősorban a fontosabb nyers-, segéd- és üzemanyagok felhasználási normáit, továbbá a gépek kihasználásának normáit kell megfigyelni.

g) Meg kell szervezni az anyaggazdálkodás alá vont, illetőleg kiemelt fontosabb gyártmányok kiszállításának megfigyelését.

h) Tovább kell fejleszteni és ki kell terjeszteni a népgazdaság egészére a munkafegyelem alakulását jellemző adatok gyűjtését.

i) A munkások és alkalmazottak létszámára vonatkozó statisztikát ki kell terjeszteni olyan irányban, hogy alkalmas legyen a termelésben közvetlenül résztvevők és a nem-termelők létszámának vizsgálatára, hogy ilyen módon a létszámstatisztika alkalmas legyen a bürokrácia elleni harc támogatására.

j) Be kell vezetni a felújítások rendszeres statisztikai vizsgálatát.

k) A minisztériumok statisztikáját az eddiginél nagyobb mértékben kell szakosítani. Így elsősorban szélesebb körben kell megfigyelni a műszaki vonatkozású adatokat.

l) A Központi Statisztikai Hivatal a Pénzügyminisztériummal egyetértésben szervezze meg a pénzügyi statisztikát. A pénzügyi statisztika ter-

jedjen ki az állami bevételek — elsősorban az adók — és kiadások, a pénzforgalom és hitelforgalom, a devizaforgalom, a forgóeszközök forgási sebességének statisztikai vizsgálatára. A pénzügyi statisztika megszervezése nem vezethet általában a jelenlegi pénzügyi adatszolgáltatási rendszer bővítésére, hanem a Pénzügyminisztériumnál egyébként rendelkezésre álló teljesítési adatokat — újabb megterhelés nélkül — olyan rendszerben és csoportosításban kell összeállítani, hogy a pénzügyi mutatószámok a bevételek és kiadások népgazdasági ágankénti, társadalmi szektoronkénti megoszlását adják.

m) Meg kell szervezni az egységes állatvágási és állatforgalmi adatszolgáltatást.

n) A magángazdaságok baromfiállományának és a tejhozam megállapításának érdekében reprezentatív statisztikai felvételt kell végrehajtani.

o) A felesleges és kereszteződő szállítások mérvének megfigyelésére egységesen meg kell szervezni, illetőleg ki kell terjeszteni a vasúti és tehergépkocsiforgalom viszonylatok szerinti statisztikáját és a népgazdaság egészére vonatkozó áruáramlási statisztikát.

p) Meg kell szervezni a lakosság megyék közötti és kiemelt városok felé irányuló áramlásának, az ú. n. „belső vándorlásának” statisztikai megfigyelését. A belső vándorlások forgalmának vizsgálatát a bejelentési rendszerre kell építeni.

r) Tovább kell kifejleszteni az áralakulás — elsősorban a szabadpiaci és a felvásárlási árak alakulásának — vizsgálatát.

s) Meg kell szervezni a lakosság kórházon kívüli egészségügyi ellátása minőségének mutatószámainak (a megbetegedéseknek) megfigyelését.

2. A statisztikai munka minőségének emelése céljából az 1952. évben a következőket kell tenni:

a) A tervezésnél, valamint a számbavételnél alkalmazott 1949. évi változatlan árakat és a gyártmányjegyzékeket felül kell vizsgálni. A jelenlegi változatlan ár- és gyártmányjegyzék (az Egységes Árulista) rendszerének esetleg szükségessé váló átalakítására terjesszen a Központi Statisztikai Hivatal az Országos Tervhivatallal egyetértésben külön javaslatot a Népgazdasági Tanács elé. A javaslat terjedjen ki az új gyártmányok változatlan árai megállapításának rendjére. A Központi Statisztikai Hivatal fokozottan ellenőrizze a változatlan árak képzésének és alkalmazásának módját.

b) Országosan egységesíteni kell az egyes minisztériumoknál már bevezetett napi, ötnapi, tíznapi, stb. gyorsjelentéseket.

c) Meg kell szervezni a statisztikai adatok területi feldolgozását oly módon, hogy egy-egy megye tervteljesítéséről, gazdasági, szociális és kulturális mutatóiról legalább negyedévenként összefoglaló jelentés készüljön.

d) A Központi Statisztikai Hivatal a Belügyminisztériummal egyetértésben indítsa meg a falusi tanácsok egységes, általános nyilvántartási rendszerének kiépítését. Az új egységes rendszer a jelenlegihez képest jelentősen egyszerűsítse, csökkentse és tegye célszerűbbé a falusi tanácsok nyilvántartási munkáját.

e) A minisztériumi statisztikai munka fokozottabb mértékben terjedjen ki az adatok gyűjtésén, összesítésén és továbbításán túlmenő elemző munkára. A minisztériumok statisztikusai a minisztérium egész működési területét áttekintve, vizsgálják az egyes vállalatok eredményeit, a termelés, az önköltség, az anyagfelhasználás, a beruházások stb. oldaláról is, és hívják fel a minisztériumok vezetőinek figyelmét a kimagasló eredményekre és a hiányosságokra, hogy így a statisztika a minisztériumokban valóban a vezetés és az ellenőrzés eszközévé váljék.

f) A minisztériumi statisztikai munka középpontjába kell állítani a vállalati adatszolgáltatásokat, a közbeeső összesítések helyességének, valódiságának ellenőrzését, ki kell küszöbölni az adatok elferdítésére való törekvéseket. Biztosítani kell minden statisztikai adatszolgáltatásnál és összesítésnél a szabályszerű bizonylati alátámasztást, a statisztikai utasítások végrehajtásának ellenőrzését. Ellenőrizni kell a minisztérium és az alája rendelt szervek, vállalatok minden területén a jóváhagyott statisztikai beszámolási rendszer megtartását; a kérdőívek és összesítések törvényességét, a határidők betartását.

Budapest, 1952 február 14.